

نومرو: ۲-۷۹

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده

دائرة اجتهاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

اشعار

۵ ایلول ۱۳۲۹

آبونه

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرامی صفا

تورکیا ایچین : ۵ غروش ۲۰ غروش
ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارم

یوزی سزه یعنی تورکچیک مذهبئی ایجاد و ترویج ایدنلره وکالت ویردی...؟

عربلرک تمایلاتنه سزدن زیاده واقفم . اولنرده میل اعتزال اولمادیغنی مطالب اخیره لرنده کی اعتدال ده اثبات ایتدی . عربلر وحدت دینییه غیرت ملیه حاکم بولنر مه لر دی بوسیره ده دولتک باشنه نهلر یاغدر ماز . لر دی... اوروپادن و اوتندن بریدن آره صیره یوکسلن صدای تفاق و شقاق ، ظن ایتیکز که حقیقه نجیب اولان او قومک ترجان وجدانیدر . افتراقچولرک کیملر ونهلر اولدیغنی سزه شفاهاً سولیشدم . بوراده تکرار ایله بر فتنه نائمیهی ایفاظ ایتک ایستهم . فقط بوده اثبات ایدر که بزده اک متین و بونکه برابر اک مشفق رابطه ، دین در . دین اولماسهیدی عربلر چوقدن آیرلش بولنورلر دی . عربلرله آرامزه القای برودت ایتیه جک برلسان حرمت و انصاف ایله او قوم محترمدن بحث ایتیکزی اخطار ایدیشم یه قلمکزی حدت و شدتله طغیان ایتدیرمش . (تورک یوردی) نک دیگر نسخه لرینی بر طرفه براقلم ، یالکز بکا اولان جوابکزک سطور و صحافی اخطار مقدمک اصابتی تأیید و توثیق ایدر . بزم مرشد وجدان و مرتبی افکار و اذعانز عربلرک افاضلی ، حکمائی ، مدنیئی ایکن و بزى دائرة تمدنه اک اول ادخال ایدن یه عربلر اولدیغنی حالده سز هر فضیلتی تورکاره ارجاع و بیانات و تمهیداتکزله اندلس عربلری کی بر قسم منورینک بیلله قلب تاریخه ایراث اوجاع ایدیورسکز ؟ بر عربک کوکلنده سزک و رفقا کزک سوزلریکزی اوقورکن حرارت تحس و متداری می پیدا اولیورکه (عربلرله آرامزه القای برودت ایتیه جک برلسان حرمت و انصاف) توصیه سی او قدر هجوم و سرزنشی ایجاب ایدیور...؟

ذاتاً لزومندن زیاده اوزامش اولان بوجوابی بوراده کسمک ایسترم . چونکه اطباب اکثریا مقصدی ایضا حدن زیاده اتعاب ایدر . (تورک یوردی) نک قولکسیون

المده در . ونشریات تالیه سنی ده تعقیب ایدیورم . مملکتک منافعه مغایر کوردیکم و کوره جکم تقاطی تشریح و تشریح ایتمکده قصور ایتیه جکم امین اوله بیلیرسکز . بوملکت خسته در : عجمیجه تدوین اولمش نظریه لره ده زیاده موضوع تطبیق اوله ماز . بر طرفدن آرنادولرک افعالی تلعین ، دیگر طرفدن عینی فعلاً تلقین ایتک ، ادب کلامه رعایت ایدن کلمات توصیفیه نک تعریف ایده میه جکی بر حرکندر .

بر سوزم دها قالدی :

سز شفاهاً سولیش اولدیغم کی بومسئله ده موضوع انتقاد اولان شخصکز و دکل ، مسلاک و اجتهاد کزدر . بن سزی دائماً ناموسلی و حیثی بر تورک و عثمانی طانیرم . ذاتاً اوله بیللمسیدم بودعواده سزی معاتب و یا مخاطب اتحاد ایتزدم . مجتهدلر مخطی بیلله اولسه لر محترمدرلر . رفقا کزله برابر هیکزک اجتهادات وجدانیه سنه حرمت ایدر و... آجیرم!

سلیمان نظم

اعمی ، اوچوروم ، بن

بو عنوانک غرابتی ، شبهه سز ، هر کسک کوزینه چارپاچاقدرد . فقط بنجه عنوانلر ، مقاله لرک « میناتور » ی یعنی بیر ایکی کله نث مدلولی ایچنه صیقیشدیرلش بیرافاده مضغری اولمالیدر . بومقاله یی بانا الهام ایدن وقعه ، حکومت عسکریه . مزى ، (اجتهاد) ک تعطیلنه سائق اولان حالت روحیه در . بیرچوق سنه لر اول :

کوکلکم مقصود صافندن خبردار اولمادی
ایله بن هر لحظه بیر بیداد ایله دلخون بنی ؛
حاله بیر آگاه نا پیدا بو غفلتخانه ده ؛
همزبان ایتدی در و دیواره دهر دون بنی .

قطعه سنی بانا ، متفایه چقان یوللریمک اوزره رنده کی خانلرک قایلیرینه و دیوارلرینه یازدیران احوال و احوال

دها اول اوروپاده منتشر (استقبال)، (مشورت)،
(عثمانی)، (قانون اساسی) غزته لرنده کی مقاله لری می بولماق
متعسر در، ۱۹۰۴ سنه سندن بری (جنوره) ده، (مصر) ده،
(ایستانبول) ده نشر اولونان (اجتهاد) لرك زیرمه
امضام بولونان مقاله لری بیر دفعه جك کوزدن کچیرمک
زحمت و تنزلنده بولونولسه بوصافیت مقصد سهولتله تسلیم
اولونور. آل ویریر، که ملاحظات شخصی دن، معلل
بالاغراض ذواتک القآتندن نفس تجرید ایدیلین.

آلایدیکنه آچیق و راست بین اولان، نه کوته بین
نه دراز بین اولمایان سالم و سلیم کوزلرله کورییورم، که عمومیت
هرسه و حتی هر کون کوز اوکنده جریان ییدن و جمله سی
اسلامک و مسلمانلرک زیان و خسرانیه قاپانان فجایع
و مصائبه رغماً، حقیقتی، کورمه یور، اعمی موقعنده
بولونیور. باقان فقط کورمه یین و بلکه کورمک ایسته مه یین
کوزلرله ایله ریه یور، اوکنده مدهش بیر اوچوروم، بیر
قویو وار. بوقویونک بو اوچورومک قهری، حقیقتی،
نه قادار جاذب اولورسه اولسون، کورمک دن امتناع ایدن
ايم سالفه نك جنازه لریله دولودر. ملتک بو اوچورومه
دوغری و شاعر غریک:

و کم من فتي عسى و یصبح آمتا

وقد نسجت الکفانه وهو لا یدری [*]

قولنجه مصیبت آتیه دن بی خبر و لا قید یورودیکنی
کورمک و صوصاق آرزو اولونیور کیی در!

داها اوچ دورت کون اول رجال دولت دن بیر
محترم ذات بانا: «علمیه صنی [یعنی صاریقیلیر صنی] بیر قوت
عدا و لنیور. بونلرک احوالی شدتله تنقید ایتک دن بیر مسئله
چیقایلیر بو ایسه سمدی ایشمزه کتر.» دییوردی. بو
یولده دوشونن ذاتلرک بیردن زیاده اولدیغنه امینم.

اولا بوصنف بزده مع التأسف بیر قوت دکل در،
ومع الاسف سویله یورم، بیر ضعف در. بن بوصنفک ضعف

[*] معنای: نیجه کیمسه لر کمال امنیت ایله آقشاملار
و صبحلار لر، کفنلری دو قوشمدر، اونلر بونی بیلمزلر!

کوکلی و کوزمی ینه کمال خشونت و سوزشله ییقماقده
ویا قاقده در.

حریت حقیقه نك، حریت فکر و وجدانه قائم
اولان حقیقی حریتک تقلیب و قیام ضربه لریله استحصال
اولونما یا جاعی آکلایانلر و آکلایان ایسته مه یینلر ایچین
اوزاقلرد دلائل و وثائق آرمایه حاجت یوقدر.

قانع اولمانک اک قوتلیسی ایله قائم، که مملکت مزده
و بوتون عالم اسلامده ایوم موجود و حکمران اولان قفا
[Mentalité دیمک ایسته یورم] ایله اقوام غیر مسلمه نك
تماس و مجاورتنده معمر اولماق امکانی یوقدر.

موجب ملعونیت اولان بومعصوم و اسلام پرور قناعت
و جدانیه ایله بن، اک بویوک شاعر حکیم و اک بویوک
حکیم شاعر شیخ سعدی حضر تلیرینک:

«اگر بینی که نابینا و جاهلست

و کر خاموش بنشین کناهست» [*]

بینتی کندی کندیه او قوماقدن و بونی بوش سمالره
باغیرماقدن باشقا چاره قلمایور. موقع اجتماعیه پک
یوکسک و بلکه اک یوکسک اولان و تربیه مدنیله ده
البته سویه متوسطه نك پک چوق فوقده بولوناجای
شبهه سز اولان بیر چوق ذواتک بانا قارشی پرغیظ و غضب
اولدوقلری تفرس ایدیورم، ایشیدیورم. بغض ایتک،
باخصوص، طالعک التفاتنه پک زیاده مظهر اولانلر ایچین
پک قولای در، و (سیرانو دوبه رده راق) ک:

La Haine est un carcan, mais c'est une auréole!

فریادنده افاده اولوندیغی وجهله غیظ، بیرهاله نوار دخی
اولایلیر. فقط بوغیظ و کینک محق اولدیغنه بیر قناعت
قطعیه و مدله نك نور و حرارتیه نور و محرور اولماق
شرطیه. دین و اسلام نامنه ادامه و احیا اولونان بو حالت
روحیه نك دیندارانه و اسلامک شعار اصلینه موافق
اولمادیغی بیک فرصتده بیک کره اثبات ایتدم.

[*] مآلی: اگر اعمی آدمی قویو یاننده کورورده - س
چیقارمازسه ک کنه ایشله مش اولورسین.

در که سندن قوت مرتبه سنه اعتلا ایتمه سنی ایسته یورم و بونی کال اخلاص ایله و اخلاص شدید ایله ایسته یورم . ۶۰ نومرولو (اجتهاد)ک باش مقاله سنی و او باش مقاله یی تعقیب ایدن (اجتهاد لری اجتهاد مزه مخالف اولانلره) عنوانلی فقره یی او قویک . ظن ایده رم ، که بوبد بخت و محروم صنف ایچین ، یوره کم قادار صیرلامش و صیرلاماقده اولان یوزه ک یوقدر . مملکتک و ملتک سلامت و اعتلا سنی بوسفک تذیل و احسانه دکل بالعکس اصلاح و اعلا سنه موقوف کورورم . بوکونکی اوروپای عقلی ، سویه مکتبه سنی ، دارالفنونلرندن زیاده مدرسه لرینه مدیون در . اومدرسه لرکه دارالفنونلرک وجوده کتیردیکی جریان فکری یی سوندورمه یه دکل اونگلکه آت باشی بیر کیتمه یه اونا ظهیر اولمایه سعی ایدر و نتیجه غائیده هرا یکی جریان یکدیگری قوجاقلار .

هیچ بیر دولت ، هر قصبه ده ، بیر دارالفنون یا باجاق قادار زنکین دکدر ، هیچ بیر دولت هر کویده ، بیر حاکم ، بیر طبیب ، بیر کیمیا کر ، بیر علم زراعت معلمی ، بیر اقتصاد خواجه سی ، بیر قابله بولوندورمایه مقتدر دکدر . فمط هر قصبه ده ، هر کویده منور و نوار بیر امام افندی ، بیر راهب افندی ، تعیر عمومی ایله بیر روحانی مأمور بولوندوراییبیر . و محترم و شایان احترام اولماسی لازم کلن ذات ذکر ایتدیکم صنعتلری و اختصاصلری کافی درجه ده حائز اولاییبیر . بودورلو روحانی مأمورلرک مثاللری انکلترونک ، آلمانیا نث ، اوستریانک ، فرانسه نک ، ایسویچره نک ، ایتالیا نک کویلرنده کال حیرانیتله کوردم . راهب افندی نک مکمل بیر کتبخانه سی ، مکمل بیر اجزاء خانه سی ، مکمل بیر زراعت آلات و ادواتی موزه سی واردر . بو ذات کنندی (پاروواس) ینک یعنی اداره روحانیه سی آلتنده بولونان قریه نک ویا محله نک ویا قریه لرک هم صلح حاکمیدر ، هم ترقیات زراعیه معلمیدر ، هم طبیی در ، هم اجزاجیسیدر ، هم دعوا وکیلیدر ، حکومتک شدتلرینه قارشی اهالی یی وسائط قانونیه ایله مدافعه ایدن اودر ؛ اهالیدن اصلا

آمالزلر و اهالی یه ویرن دایما اونلردر . روحانی مأمورک اعلا سنی یا حکومت یا خود دائره بلدییه درعهده ایتمشدر . راهب افندی نک بهمه حال و لا اقل بیر خدمتجیسی واردر ، یککنی پیشیر و هر صباح صیجاق بانوسنی حاضرلار ، و سیاه جبه سنی و قازکی بیاض قولالی کوملکنی کینمش اولان راهب افندی اطرافنه صاحب دینی خیر ، مرحمت ، شفقت ، حسنات ، بابالق حیثیتریه کویک منبع نور و محبتدر . تسلیه ایدن ، طالعک [قدرک] ستمارینه ، تعدالرینه قارشی قویاجاق و اونا بیر صورتله غلبه ایده جک قوتله قیلیری تسلیح ایدن اودر . او هیچ بیر زمان « ئی نه یا پالم او غلم قدر بویه ایمش ، آنگه بویه یازیلی ایمش ، صبر ایت شو اوج کونک دنیا نک نه ایمی واری ذاتا دنیا کافر جهنت ؛ مؤمنه زندان در » دیمز . او اکی نک سیل باصدیغندن و بوسنه اسباب معیشتی اولمادیغندن شکایت و تظلم ایدن کویلیوه « او غلوم سن ترلا ک کنارینه خندک یا مالی ایدک ، تدبیرده نه دن قصور ایتدک ، ثانیاً نه دن محصولاتکی سیغورطیه قویمادک یوزده بیر نسبتنده بیر اجرت ویرمکه اکی نک آفات سماوییه ، یا نغیه و هر شیئه قارشی تأمین ایتش اولوردک . بوسنه ایچین کویک معاونت صاندیغندن سانا بر مقدار یاره آیرم . فقط کله جک سنه بوتدیرلری مطلقا اجرا ایت » دیر .

حرمک ذات الرئهن اولدیکنی آغلایاراق سویله یین بیر کویلیوه « ئی او غلم اجل کلش انفاس معدوده سی توکممش » دیمز . خسته لغه ناصل طوتولدیغنی صورار ؛ ترلی ایکن کوکسنی جریان هوا یه عرض ایتدیکنی و خسته دوشر دوشمز کندیسنه مراجعت ایدیله دیکنی او کره نیر و حلیم و خفیف بیر صورتده مؤأخذه کار بیرلسانه « او غلم کچن کون سزه ویردیکم قونفرانسده باشلیجه خسته لقلرک اسباب تکوتی آکلاتمشدم . و خسته لغک . داها ایلک ظهوری ساعتده طیبیه و یا پانا مراجعت اولونماسنی و طیب کلنجیه قادار سزک یا پاچا گکر تدبیرلری سویله مشدم . دقت ایتمه مشکمز . » دیر . فقط بورو روحانی مأمور اون بش سنه

بیرینک مرضله اعتقاد زلزله ، دینکینک مرضله ضعیف ، فقر و اسارت یازمیشدر .

مدھش ، مرشد ، نائر و منور اولان بو سطرلری الیوم تعطیل ایدیش اولان (صراط مستقیم) مجموعه دینیه سنک ۲۱۸ نجی صحیفه سنده بولورسکز .

ایسته دیکمز شونلردر : عوامک صاریقلی اولماسی ، صاریقلی نك عوامدن اولماسی ، مسلمینی سوق ایتدیکاری یولک ایکی به آیریلایوب یالکیز بیر نقطه یه یعنی فعال و منور اعتقاد ، رفاه و ثروته ، حریت ، فضیله ، قوته ، عزته ، استقلاله ، منتهی اولماسی در . اگر بونلری ایسته مک کفرایسه کافر اولماقله اقتضایدهرم و بویوزدن کله جک عتاب و عقابه کوکسی کرهم .

بوملکته بیر مسئله مضره چیقماسندن اک زیاده متضرر اولانلردن بولوندیغمیزی ده سبویه مهیه حاجت کوزم . مملکتله مادی ، معنوی هر دورلو علاقه من میدانده در و علاقه دارلغمز محبسارده کچن درتیوزیکیمی سکیز کونک ، منفارده کچن اون بش سنه نك دلاتلریاده ثابت در . بزه « وطنسز » دینلرک بو وطنک حریتی و سلامتی اوغرنده قاچ ساعتک بیر محبوسیت کچیزمش اولدقلرینی اوکریمه بیهوده ایسته دک . « وطن حر و محترم یاشانیلان دردر . فقره سنی ، یوقاریسند و آشاغیسند کی حمل ایضاحیه یی او قوماق ایسته مه یرک ، یاقالایان وطن پرورلر چوغالماسین . وطنک حر و محترم اولاراق یاشانیلان یر اولدیغنی بیلن وطنداشلر سایه سنده و آنجاق بویه وطنداشلرک سایه عزم و عزتنده وطن ، حر و محترم یاشانیلماق تحت امنیتده بولونان یر اولاجاقد در .

نیتمز قطعاً کیمسه یی تذلیل دکلدر ، هر کسی اعلا و هر کسه برابر اعتلادر . (اجتهاد) ک بیر قاج صحیفه سنی اشغال ایتمش اولان بعض جوشغون اجتهاد اربابیه هر تشریک نظر ایتهموم لازم کیز . اونلرکده متضال اولدوقلرینی خاطره کتیرم . ابلاغ افکار ایچین قوللانیلان کلمات و افاداتی وطریق ایی انتخاب ایتهمش درلر .

(مراح) ، (عزی) او قوماز ، اون بش سنه قورو بیر فوضله . ایله قور صاغنی دولدورماز ، سنه نك اوچ آخی [یعنی شهو رثله یی] تسأل ایله کچیرمز . هواسی بوزوق ، رطوبتلی قایالر آلتده وجودینی و روحنی چور و تمز ؛ اونلرک مدرسه نری مکمل بیر (دارالفنون) در . یوکسک پیریده بنا اولونمشدر . اطرافنده واسع بیر باغچه و اورمان و نمونه ترلاری و ازدر ، مکمل یاتا قخانه لری ، قاریولالری ، حمام لری ، موسیقه سالونلری ، لابوراتورلری ، ادمان سالونلری موجوددر . یمکاری پاک و کنیش بیر مطبخنده مکمل و متفنن آشجیلر طرفندن حاضر لانیر ، چاشیرلری بخارلی ماکنه لرله بیقانیر . دمیرجیلکدن طبایته قادر بوتون مهم و عملی صنعتلرک عملی نقطه نظر دن کافه سنی مختصر آ اوکره نیرلر . مینیسو نر اولالراق دیار اجانبه کید نلرینک اک معتأمللری ، اللهک اک کزیده ملتی عد و اعتقاد ایتدیکاری ملتینک لسان و امتعه سنی نشر و ترویج ایتکدر . آده لرنده دین نشر ایتک ایسته دیکلری اقوامه و یره جکلری اک مهم شرف « اللهک منتخب ملتی » اولان ملتینه او اقوامی مشتری قیلماق اولاجاقد در . بو کیفیت بیر نوع عبادت اولارق تلقین اولونور .

بزمکیلر پک ظالمدرلر . چونکه پک مظلوم درلر . نجبه بوظالمیت ایله بومظلومیت آراسنده هیچ بیر فرق یوقدر . فقط ظالمیتلرک اک بویوکی اورتده قالیور . البته بونکده بیر صاحبی ویا اصحابی وارددر .

بن مسئله چیقارمایه دکل مسئله چیقارمایه همده بیر مسئله مماتیه چیقارمایه کندی باشمک امنیتی تهلمکیه قویاراق چالیشیرکن بنی بیر سوء ظنه هدف ایتک عادلانه میدر ؟

بن بو نقطه یه واصل اولونجه صوصاجم و سوزی تقوی و اعتقادینه کیمسه نك توز قوندورماش اولدیغنی فضیلتند و منور یوسف آقچورا بکه ترک ایدیورم .

« صاریقلی عوامک ، مسلمینی . اولسه سرو ایتکده اولدوقلری بولک نهانی ایکی به آیریلیر . بوشه لرده

شمسه قارشى كرىنير پانچورلر ؛
آجیلیر ، جانلانیر ، اطرافه باقار .

رزه اوستنده غیجردار قاپیلر ،
استهین یوللره سسلر اوفالار ؛

سوقاق اوستنده چتیردار سوزلر ؛
ققس آردنده پرادار کوزلر .

سویله نیر دیلار ، آغاچلر ، دره لر ؛
هپ اولور قوش یوواسی پنجره لر !

دیله نیر ، نشوه نیر صمت بیوت ؛
سس آلیر ، زنك آلیر اظلال سکوت !

متبسم ، متردد الفاظ
لبلر اوستنده ایدر ناز و نیاز ...

اوطه لر باشلادی اولرده سوزه ؛
اولدی خارچده سوقاقلر کوهزه !

آ کلاتیر دالاره رؤیا قوشلر ؛
دالار اوندن طولای صوصمشلر ...

زنك شب روی افقندن سیلنیر ؛
یازیلیر طاغلره اشعار سحر ؛
کوک اولور بر بیوک اکلیل منیر ،
یر اولور بانچه ازهار بشر .

آتیور هرته بر کلدسته ؛
چوزیور روزکار او کلدسته لری ؛
هرجهتدن اوچور هرجهته
بر آجیق ، تازه کوکس بوی تری ...

کیجه لکلر آچه رق بی پروا ،
سیلکه رک اویقوسنی اشجارک ،
طوبیلور عطرنی امواج صبا
صاچلرک ، سینهلرک ، ازهارک ...

قوشلرک زمزمه اسرارى
آغلالتیر شبنم ایله ازهاری ...

آریلر مست سمن . مست چین .
قونیور بر کله بر سنبلدن ..

« عزت نفس » كڭ كافه اعمال و آماله اساس اولدينى
بيليرز و بونك داهاي زياده و داهاي چوق كيمسه لرجه
وبا خصوص عالي مقام ذوات محترمه جه داهاي زياده قوت
وشدتله بيليمه سنى ينه شدتله آرزو ايددرز .

هر كس « زمانى » بكلره ، بعضلرى « زمانى » كتيرير .
فرست كڭ آفريده لرى و آفرينده لرى اولدينى كيي .

۱۲ ايلول ۱۹۱۳

در قوتور عبدالله مروت

ترانه صبح

— شاعره محترمه نكار خاتم افنديه —

بر نشيده نصل ايلرسه ظهور ،
بر قارانلق نظر خويلادن
اويله طوغدى بوكوزل بلده نور
سينه تار شب بلدادن .

صيريلوب ستره ظلمتدن ير
رام اولور راز حيات ابعاده ؛
كونشك بر نظرى حل ايلر
كيجه ين بر صاريشين شمعده ده .

كره اخلال سكوت اتمك ايچين
ختده نورينى بكلر فجرک ؛

ايدر اوتار جهانى احيا
تازه بر آل كې مضراب ضيا ..

كتيرر كوزلره آفاق صبح
پر طراوت ، يكي بر ميل نگاه ؛

آجیلير پنجره لر . كوزلر ، افق ،
هېسى دير : « بز بوكيجه چوق اوبودق ! »

اويوانلر اويانير پيدرې ؛
طوقور اصوات حياتى هرشى ..

ايدنيور ايسته خروسلر اهدا
بانچه دن بانچه يه بر قوس ندا ...